

Nieuwsbegrip Extra

Met enige regelmaat ontwikkelt Nieuwsbegrip in opdracht van bedrijven of maatschappelijke organisaties een speciale themales. Bedrijven die ons vragen om zulke lessen te ontwikkelen doen dit vaak in het kader van 'maatschappelijk verantwoord ondernemen', ideale organisaties brengen via de les het maatschappelijke onderwerp waarop zij zich richten onder de aandacht.

De Nieuwsbegrip Extra-lessen worden mogelijk gemaakt door financiering van de externe opdrachtgever. De inhoud van de lessen wordt echter ontwikkeld door en valt volledig onder verantwoording van de Nieuwsbegripredactie.

Handleiding Extra les Nieuwsbegrip over Actie Zomerpret niveau A

Vooraf

Deze les is ontwikkeld samen met Nationaal Fonds Kinderhulp om kinderen bewust te maken van het feit dat er in Nederland ruim 300 000 kinderen zijn die in armoede opgroeien. Meer informatie over kinderen die in armoede opgroeien is bijvoorbeeld te lezen in een stuk van het CBS:

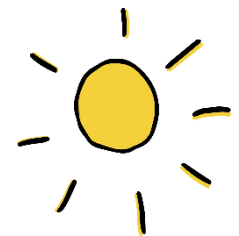
https://www.cbs.nl/-/media/_pdf/2019/07/2019st03-

[armoederisico-in-2017-toegenomen.pdf](https://www.cbs.nl/-/media/_pdf/2019/07/2019st03-armoederisico-in-2017-toegenomen.pdf).

Kinderhulp biedt al sinds 1959 financiële ondersteuning aan kinderen én jongeren in armoede van 0 tot 21 jaar, voornamelijk op de volgende gebieden:

- **Ontwikkeling** (opleiding, leesboeken, cursus, sport, zwemlessen, eenvoudige laptop of ander schoolmateriaal, muziek, speel- en spelmateriaal)
- **Ontspanning** (dagje uit, Sinterklaas, weekje kamperen, deelname kamp)
- **Basale zaken** (fiets, kamerinrichting, kleding, bril)
- **Bijzondere zaken** (naamsverandering, medicijnen, therapie, beugel)

Deze zomer verspreidt Kinderhulp 4500 pakketten voor kinderen van 4-12 jaar en 2500 Zomerpretpakketten voor tieners van 13-17 jaar om kinderen die in armoede opgroeien een leuke zomervakantie te bieden. Meer weten over Kinderhulp en de Zomerpretpakketten? Kijk op kinderhulp.nl/zomerpret.

Lesoverzicht

Onderwerp

Kinderhulp: Actie Zomerpret 2021

Lesdoel

De leerlingen lezen de tekst actief aan de hand van sleutelvragen. Ze maken een 4-2-2-schema bij de tekst en beantwoorden vragen over woorden uit de tekst. Ook bedenken ze leuke dingen om in de zomer te doen, maken ze een woordpuzzel en bedenken ze een actie om geld op te halen voor Kinderhulp.

Leesdoel

Na het lezen kunnen de leerlingen aan iemand vertellen wat Actie Zomerpret is en waarom die actie belangrijk is.

Opdracht 1

Tekst actief lezen en sleutelvragen beantwoorden

Opdracht 2

Sleutelschema: een 4-2-2-schema invullen

Opdracht 3

Vragen over woorden in de tekst beantwoorden

Opdracht 4

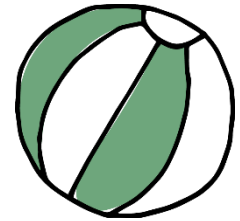
Samen leuke dingen doen in de zomer (extra opdracht 1)

- Opdracht 5** Oefenen met de woorden uit de tekst (extra opdracht 2)
- Opdracht 6** Bedenk een leuke actie (extra opdracht 3)
- Functioneringsniveau** M5-E5
- begrijpend lezen**

Materiaal

Voor elke leerling:

- de tekst *Ieder kind een leuke zomervakantie* (niveau A);
- bijbehorende opdrachten voor niveau A;
- voor abonnees van Nieuwsbegrip: de strategiekaart *Ophelderen van onduidelijkheden* en de woordhulp (op de website bij Basismateriaal).

Woordenschat (NB met deze woorden zijn geen online oefeningen beschikbaar):

zich verheugen op	= veel zin hebben in
ruim	= iets meer dan
opgroeien	= groter worden
onbetaalbaar	= veel te duur
eenzaam	= je voelt je alleen
zich buitengesloten voelen	= het gevoel hebben dat je er niet bij hoort
de jongere	= iemand van ongeveer 12 tot 21 jaar
boordevol	= tot aan de rand vol
dankzij	= door
verdienen	= mogen hebben

Opdrachten

Werkwijze

Toelichting

Actief lezen en sleutelvragen

In de basislessen van Nieuwsbegrip ligt de nadruk op het onderdeel Actief lezen. Onder actief lezen verstaan we het lezen van de tekst in drietallen, waarbij leerlingen in interactie met elkaar bespreken waar de tekst over gaat. Hierbij zijn ze gericht op de inhoud. Bij het actief lezen is het de bedoeling dat de leerlingen voorspellen, onduidelijkheden ophelderen en zelf vragen stellen. Hiervan maken ze notities op het werkblad Actief lezen. De sleutelvragen stimuleren leerlingen om verbanden te doorzien, afleidingen te maken en de tekst samen te vatten. Deze activiteiten zijn erop gericht de leerlingen te ondersteunen in het vormen van een mentaal plaatje van de tekst.

Werkwijze

- Introduceer het onderwerp klassikaal. Wat weten de leerlingen van het onderwerp? Wat verwachten ze in de tekst te lezen?

- Vraag de leerlingen welk leesdoel ze hebben (of geef ze het gegeven leesdoel) en bespreek de uitleg. Wijs de leerlingen zo nodig op de strategiekaart *Ophelderen van onduidelijkheden*.
- Groepjes II en III werken (indien mogelijk) in drietallen met de tekst, het werkblad Actief lezen met de sleutelvragen en vullen daarna het 4-2-2-schema in (opdracht 2). Bij opdracht 3 beantwoorden de leerlingen vragen over woorden uit de tekst.
- Begeleid zelf groep I. Maak gebruik van de modeltekst, de sleutelvragen en de hulpvragen. De leerlingen kunnen daarnaast de strategiekaart *Ophelderen van onduidelijkheden* gebruiken. Laat de leerlingen na verlengde instructie zelf werken aan opdracht 2 en 3. Opdrachten 4, 5 en 6 zijn extra opdrachten. Bedenk welke van deze opdrachten u kiest (mag uiteraard ook allemaal).
- Nabespreking: check of leesdoel en leesdoel bereikt zijn. Laat leerlingen eventueel zelf hun antwoorden controleren en bespreek waar de leerlingen moeite mee hadden.
- Neem de werkbladen Actief lezen in om inzicht te krijgen in het werk van de verschillende groepjes.

OPDRACHT 1

klassikaal/
drietallen

Modelen

De tekst actief lezen en sleutelvragen beantwoorden

1. Introduceer het onderwerp klassikaal. Gebruik eventueel de digibordtool. Wat weten de leerlingen over de Actie Zomerpret? Wat zou de Actie Zomerpret kunnen zijn? Wat verwachten ze in de tekst te lezen?
2. Geef uitleg over de werkwijze bij Actief lezen (lesdoelen, zie toelichting). Vertel ook wat het leesdoel is.
3. **Leesdoel:** De leerlingen kunnen vertellen wat Actie Zomerpret is en waarom die actie belangrijk is.
4. Werk klassikaal of in groepjes bij het lezen van de tekst. Maak gebruik van onderstaande modeltekst, de sleutelvragen en de hulpvragen.
5. Leerlingen gaan verder zelfstandig aan de slag. Bespreek klassikaal de antwoorden op de sleutelvragen.

Modeltekst

Modellen van de inleiding m.b.t. actief lezen en ophelderen van onduidelijkheden:

Ieder kind een leuke zomervakantie

Na het lezen van de titel zou ik twee dingen kunnen denken: dat ieder kind een leuke zomervakantie heeft, of dat dat juist nog niet zo is, maar dat het wel zo zou moeten zijn. Ik zie bij de afbeelding 'Kinderhulp' staan. Dat zou misschien kunnen betekenen dat sommige kinderen hulp krijgen. Misschien om een leuke zomervakantie te krijgen? Ik ben benieuwd. In de tekst staat er vast meer over.

Het was weer een raar schooljaar! Zouden ze bedoelen wat er allemaal gebeurde door corona? Want

daardoor was het inderdaad een raar schooljaar. Gelukkig mogen we nu wel weer naar school. Ik ben benieuwd. Ik lees even verder. **In maart mocht je gelukkig wel weer naar school. En binnen en buiten mag ook weer steeds meer.** Ja, dat is zeker heel erg fijn! Alles wordt langzaamaan weer een beetje normaler. **Veel mensen kijken dan ook heel erg uit naar de zomervakantie!** Nou, ik ook hoor. Ik hoop ook dat het een beetje lekker weer zal zijn! **Sommigen maken al plannen om op vakantie te gaan en allerlei leuke dingen te doen.** Ik ken inderdaad ook mensen die al een vakantie naar het buitenland geboekt hebben. Maar ook hier in Nederland kun je allerlei leuke dingen doen. Ik heb er nu al zin in! **Niet iedereen verheugt zich op de zomervakantie. Voor kinderen die thuis in armoede leven, duurt de zomervakantie vooral heel lang.** Wat zouden ze daarmee bedoelen? Dat de vakantie voor kinderen die thuis niet zo rijk zijn, heel lang duurt? Zouden zij een langere vakantie hebben? En zouden dat veel kinderen zijn? **Want zij gaan vaak nergens heen.** Oh, zouden ze dát ermee bedoelen? Dat het voelt alsof de vakantie lang duurt. Omdat ze vaak nergens heen gaan. Als je thuis blijft en niet weggaat is dat niet zo leuk, denk ik. En dan lijkt het heel lang te duren. **Nationaal Fonds Kinderhulp helpt deze kinderen.** Oh, Kinderhulp ken ik! Zij helpen wel vaker kinderen die het thuis niet zo goed hebben, volgens mij. **Hoe?** Ja, daar ben ik dan wel heel benieuwd naar, want dat weet ik niet zo goed. **Dat lees je in deze tekst.** Oh, dat is wel fijn. Ik lees het dus in de rest van de tekst. En fijn ook dat ze gelukkig wél worden geholpen. Ik ga gauw verder lezen om erachter te komen welke kinderen het precies zijn, waarom de afgelopen tijd en de zomervakantie moeilijk is voor hen en wat Kinderhulp dan voor hen doet.

Wat hebben jullie mij horen doen? Ik dacht hardop na over de tekst. Ik stelde ook vragen aan mezelf. Dat hoort bij actief lezen. Als je actief leest, sta je ook stil bij onbekende woorden. Je bespreekt samen of het belangrijk is om het woord te begrijpen. Je kunt dan de woordhulp gebruiken. En je kunt ook kijken op de strategiekaart. Vragen en onbekende woorden kun je op het werkblad schrijven.

Laat één van de leerlingen hardop denkend het volgende stukje lezen.

Leg uit: als je in je groepje actief aan het lezen bent, ga je ook de sleutelvragen bij de tekst bespreken. In de tekst zie je na elk stukje een nummer staan. Bij elk nummer hoort een sleutelvraag.

Let op: De hulpvragen bij de sleutelvragen hieronder zijn bedoeld als extra aanwijzingen bij de sleutelvragen. Gebruik de hulpvragen alleen als deze relevant zijn voor de leerlingen. Als de leerlingen de sleutelvraag direct kunnen beantwoorden is een hulpvraag waarschijnlijk niet nodig.

Sleutelvragen en hulpvragen

Inleiding

Sleutelvraag 1: Wie verheugen zich vaak niet op de zomervakantie?

Waarom niet?

Hulpvraag 1a: Lees de inleiding nog een keer. Wat staat er?

Hulpvraag 1b: Kijk in regel 4-6. Hier lees je wie zich niet verheugen op de vakantie.

Hulpvraag 1c: In regel 5 staat het signaalwoord *Want*. Daarna volgt een reden. (verbanden)

Ruim 300 duizend kinderen leven in armoede

Sleutelvraag 2: Waarom gaan kinderen die in armoede opgroeien liever naar school? Noem twee dingen die in de tekst staan.

Hulpvraag 2a: Lees het tweede deel van het stukje nog eens goed. Waar gaat het over?

Hulpvraag 2b: In regel 16 staat: *Daarom*. Dat betekent dat je in de zin daarvoor het antwoord leest op de vraag waarom ze liever naar school gaan. (verbanden)

Hulpvraag 2c: De tweede helft van die laatste zin van dit stukje begint met signaalwoord *want*. Na het woordje *want* volgt een reden. (verbanden)

Bijna zomervakantie

Sleutelvraag 3: Waarom is de zomervakantie voor kinderen die in armoede opgroeien vaak niet zo leuk? Noem twee dingen die in de tekst staan.

Hulpvraag 3a: Lees het stukje nog eens goed. Waar gaat het stukje over?

Hulpvraag 3b: Lees regel 22-23 nog eens goed. Wie worden bedoeld met *hen*?

(verbanden) Hulpvraag 3c: In regel 23 staat het woord **eenzaam**. Wat betekent **eenzaam**? (ophelderen)

Hulpvraag 3d: Kijk goed in regel 23-25. Daar worden voorbeelden gegeven. Let goed op de signaalwoorden *en* en *of*.

Sleutelvraag 4: Waarom voelen deze kinderen zich na de vakantie buitengesloten op school?

Hulpvraag 4a: Wat betekent **zich buitengesloten voelen** in regel 26? Kijk goed naar het woord zelf. Kijk ook in de woordenlijst onderaan de tekst. (ophelderen)

Hulpvraag 4b: Lees regel 25-26. Regel 26 begint met het signaalwoord *Daardoor*. Dat betekent dat in de zin ervoor aangegeven wordt hoe dat komt. (verbanden)

Een pakket vol zomeravontuur

Sleutelvraag 5: Wie krijgen hulp van Kinderhulp?

Hulpvraag 5a: Lees het begin van stukje nog eens goed. Wat lees je over Kinderhulp?

Hulpvraag 5b: Lees regel 28-30: Wat zijn **jongeren**? (ophelderen)

Hulpvraag 5c: Lees regel 29. Daar staat *hen*. Naar wie of wat verwijst *hen*? (verbanden)

Sleutelvraag 6: Hoe helpt Kinderhulp deze kinderen? Noem twee dingen.

Hulpvraag 6: Lees regel 30-33. Daar worden wat voorbeelden genoemd.

Sleutelvraag 7: Wat is het Zomerpretpakket?

Hulpvraag 7: Lees regel 35-38. Daar staat wat het is. In de regels ervoor staat voor wie het is.

Voor het eerst naar de bioscoop

Sleutelvraag 8: Waarom was Taiza zo blij met het Zomerpretpakket?

Hulpvraag 8: Lees regel 44-46. Wat vertelt Taiza zelf? Je leest het tussen de aanhalingstekens.

Na het lezen

Sleutelvraag 9: In de tekst lees je wat er bijvoorbeeld in een Zomerpretpakket zit. Wat vind jij dat er in ieder geval in een Zomerpretpakket zou moeten zitten? Waarom vind je dat?

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 2

klassikaal/
drietallen

Sleutelschema

4-2-2-schema

OPDRACHT 3

drietallen/
klassikaal

Sleutelschema: een 4-2-2-schema invullen

Doe deze opdracht klassikaal of laat de leerlingen in groepjes werken. Bespreek de opdracht na. Wat wisten de leerlingen zelf al over Actie Zomerpret? Welke nieuwe dingen zijn ze uit de tekst te weten gekomen? Probeer ook gezamenlijk de vragen die de leerlingen na het lezen van de tekst nog hebben te beantwoorden.

Vragen over woorden in de tekst beantwoorden

Laat de leerlingen in drietallen de vragen over mogelijk onbekende woorden in de tekst beantwoorden.

Bespreek de antwoorden klassikaal na.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 4

drietallen/
klassikaal

Samen leuke dingen doen in de zomer (extra opdracht 1)

De leerlingen bedenken in groepjes dingen die zij zouden kunnen doen om ervoor te zorgen dat een kind dat in de zomer misschien niet allerlei leuke dingen kan doen, tóch ook een heel leuke zomer heeft. Doel is dat leerlingen zich ervan bewust worden dat er kinderen zijn die thuis zitten en die het leuk zouden vinden om misschien met hen samen iets leuks te gaan doen. Wat zouden zij zelf leuk vinden als zij in die situatie zaten?

Bespreek klassikaal de bedachte activiteiten. Bijvoorbeeld door alle activiteiten op briefjes te schrijven en in een grote pot te gooien: de leuke zomerideeënpot. Om beurten kunnen leerlingen een briefje eruit pakken en voorlezen. De activiteiten kunnen ook op grote vellen papier worden geplakt en opgehangen worden op verschillende plekken in de school, zodat iedereen leuke tips heeft voor in de zomer. Ze kunnen ook in de laatste schoolkrant of nieuwsbrief van dit jaar worden gezet. Of misschien als leuke tips op de schoolwebsite.

OPDRACHT 5

klassikaal/
drietallen

Oefenen met de woorden uit de tekst (extra opdracht 2)

De leerlingen maken de woordpuzzel in drietallen.

Bespreek de opdracht klassikaal. Hebben de leerlingen de oplossing gevonden? Welke mooie zinnen zijn er met deze woorden bedacht?

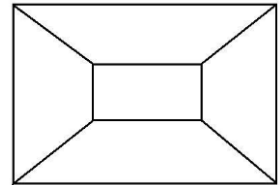
Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 6

viertallen/
klassikaal

Bedenk een leuke actie (extra opdracht 3)

Om alle kinderen te kunnen helpen heeft Kinderhulp geld nodig. Laat de kinderen in groepjes van vier acties bedenken die ze in deze tijd van 'afstand houden' zouden kunnen doen om geld op te halen voor Kinderhulp. Ze werken volgens de werkvorm **placemat**. In elk groepje bedenkt iedere leerling voor zich een leuke activiteit. Dat schrijft hij in een van de vier vakken aan de zijkant. Vervolgens bespreken ze in het groepje met elkaar wat ieder in zijn eigen vak heeft opgeschreven en bepalen ze gezamenlijk wat ze het leukste of meest haalbare vinden of waarmee ze misschien het meeste geld op kunnen halen. Dat komt uiteindelijk in het middelste vak. Bespreek klassikaal de placemats van de groepjes. Welke leuke acties zijn bedacht? Bepaal gezamenlijk de leukste actie.

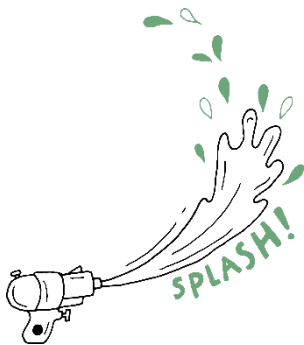
Mogelijke ideeën zijn: een statiegeldactie, iets lekkers (cakejes, ijsjes) maken en verkopen, een sportieve prestatie (rondjes om de school rennen) en je laten sponsoren, marktje met tweedehands spullen, (zomer)ansichtkaarten maken en verkopen.

Actie doorgeven aan Kinderhulp

Wanneer jullie met de klas de actie ook echt gaan uitvoeren, kan de actie worden aangemeld op deze webpagina van Kinderhulp: <https://steun.kinderhulp.nl/>.

Kansmaken op een watergevecht voor de hele klas?

Maak een leuke foto van jullie actie (het plan of zelfs het plan in uitvoering) en stuur die naar nieuwsbegrip@kinderhulp.nl. Vermeld ook NAW-gegevens van de school. De winnende klas ontvangt nog voor de zomervakantie voor de hele klas een pakket met foam-waterschieters voor een fantastisch watergevecht!

Werkblad Actief Lezen

Groepje van: _____

Leesdoel: Na het lezen van de tekst weet ik _____

Aantekeningen bij de stukjes

Noteer hieronder belangrijke informatie, onbekende woorden en eigen vragen. Schrijf ook de antwoorden van de sleutelvragen op.

Inleiding

Antwoord op sleutelvraag 1: _____

Ruim 300 duizend kinderen leven in armoede

Antwoord op sleutelvraag 2: _____

Bijna zomervakantie

Antwoord op sleutelvraag 3: _____

Antwoord op sleutelvraag 4: _____

Een pakket vol zomeravontuur

Antwoord op sleutelvraag 5: _____

Antwoord op sleutelvraag 6: _____

Antwoord op sleutelvraag 7: _____

Voor het eerst naar de bioscoop

Antwoord op sleutelvraag 8: _____

Na het lezen

Antwoord op de sleutelvraag 9: _____

Antwoorden

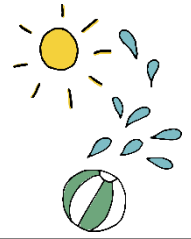
Opdracht 1: Actief lezen

Tijdens het lezen	
Inleiding	1. Wie verheugen zich vaak niet op de zomervakantie? Waarom niet? <i>Kinderen die thuis in armoede leven, omdat zij in de zomervakantie geen leuke dingen gaan doen.</i>
Ruim 300 duizend kinderen leven in armoede	2. Waarom gaan kinderen die in armoede opgroeien liever naar school? Noem twee dingen die in de tekst staan. <i>Ze kunnen thuis niet leren omdat ze geen laptop of tablet hebben.</i> <i>Op school zijn vrienden en boeken en daar kunnen ze lekker spelen.</i>
Bijna zomervakantie	3. Waarom is de zomervakantie voor kinderen die in armoede opgroeien vaak niet zo leuk? Noem twee dingen die in de tekst staan. <i>Ze hebben geen speelgoed thuis.</i> <i>Er is geen geld voor een dagje uit.</i> <i>Er is geen geld voor een ijsje.</i> 4. Waarom voelen deze kinderen zich na de vakantie buitengesloten op school? <i>Ze hebben geen leuke vakantie verhalen om op school te vertellen.</i>
Een pakket vol zomeravontuur	5. Wie krijgen hulp van Kinderhulp? <i>Kinderhulp helpt kinderen en jongeren tot 21 jaar die in armoede opgroeien.</i> 6. Hoe helpt Kinderhulp deze kinderen? Noem twee dingen. <i>Kinderhulp helpt met grote dingen zoals een fiets of een laptop.</i> <i>Of met kleine dingen zoals een leesboek of speelgoed.</i> 7. Wat is het Zomerpretpakket? <i>Een pakket voor kinderen die opgroeien in armoede. Er zitten allerlei spullen in om binnen en buiten mee te spelen.</i>
Voor het eerst naar de bioscoop	8. Waarom was Taiza zo blij met het Zomerpretpakket? <i>In het pakket zat een bioscoopbon en zo kon ze voor het eerst naar de bioscoop.</i>

Na het lezen

9. In de tekst lees je wat er bijvoorbeeld in een Zomerpretpakket zit. Wat vind jij dat er in ieder geval in een Zomerpretpakket zou moeten zitten? *Inventariseer de antwoorden van de leerlingen.*

Let op! Kinderhulp is enorm benieuwd naar jullie ideeën over wat er niet mag ontbreken in een Zomerpretpakket! Stuur jullie ideeën dus vooral door (via nieuwsbegrip@kinderhulp.nl).

OPDRACHT 3

1. B. veel zin hebben in iets
2. C. groter worden
3. C. veel te duur
4. A. je voelt je alleen
5. A. het gevoel hebben dat je er niet bij hoort
6. C. iemand van ongeveer 12 tot 21 jaar
7. C. tot aan de rand vol
8. B. door
9. C. mogen hebben
10. 1. niet waar; 2. niet waar; 3. waar; 4. waar; 5. niet waar; 6. niet waar

OPDRACHT 5

1	b	u	i	t	e	n	g	e	s	l	o	t	e	n					
2		e	e	n	z	a	a	m											
3			r	u	i	m													
4		v	e	r	d	i	e	n	e	n									
5				d	a	n	k	z	i	j									
6				f	o	n	d	s											
7							o	p	g	r	o	e	i	e	n				
8			z	i	c	h		v	e	r	h	e	u	g	e	n		o	p
9	b	o	o	r	d	e	v	o	l										
10		d	e		j	o	n	g	e	r	e								
11							o	n	b	e	t	a	a	l	b	a	a	r	

De gezochte woorden zijn: *samen spelen*.